

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Εκσυγχρονισμός της μουσειακής πολιτικής και ζητημάτων διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς: ίδρυση μουσείων-ν.π.δ.δ., κρατική ασφάλιση της κινητικότητας των πολιτιστικών αγαθών, δράσεις του Ο.Δ.Α.Π. και του Μουσείου Ακρόπολης, ρυθμίσεις ποινικής προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, Συμβούλια του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, Μητρώο Προσωπικού Αρχαιολογικών Εργασιών και λοιπές διατάξεις σχετικά με το προσωπικό του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας στον πολιτισμό»

I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τη Διάρκη Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων, διαρθρώνεται σε πέντε (5) Μέρη (Α' - Ε') και αποτελείται από ογδόντα ένα (81) άρθρα.

Με τις διατάξεις του ρυθμίζονται ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠ.ΠΟ.Α.) που αφορούν, ιδίως, τη μουσειακή πολιτική και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας.

Με τις διατάξεις του Μέρους Α' (άρθρα 1-35) ιδρύονται, στο πλαίσιο του Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς (ν. 4858/2021), και της δημόσιας πολιτικής για την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) «Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο», «Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης», «Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλεί-

ου», «Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο» και «Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού». Συγκεκριμένα, τα ως άνω ν.π.δ.δ., τα οποία δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα και εποπτεύονται από τον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού, αναλαμβάνουν, αντίστοιχα, τις αρμοδιότητες των μουσείων που λειτουργούν ως ειδικές περιφερειακές υπηρεσίες οι οποίες υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠ.ΠΟ.Α. (περ. α) έως ε) του άρθρου 28 του π.δ. 4/2018 (Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων). Οι ειδικές περιφερειακές υπηρεσίες καταργούνται διά του παρόντος (άρθρα 35 και 81 του νομοσχεδίου).

Συγκεκριμένα, στα άρθρα 1 και 2 καθορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο του Μέρους Α΄ του νομοσχεδίου. Με τις διατάξεις του άρθρου 3 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την ίδρυση των ως άνω μουσείων ως ν.π.δ.δ. Στο άρθρο 4 καθορίζονται αναλυτικά οι σκοποί των ιδρυόμενων μουσείων ν.π.δ.δ. στο πλαίσιο του Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς, και οι τρόποι εκπλήρωσής τους. Ως σκοποί των ως άνω μουσείων ορίζονται, μεταξύ άλλων, η απόκτηση, η υποδοχή, η συγκρότηση, η στέγαση, η προστασία, η φύλαξη, η συντήρηση, η καταγραφή, η τεκμηρίωση, η έρευνα, η μελέτη, η δημοσίευση, η έκθεση, η προβολή και η ανάδειξη σε εθνικό και διεθνές επίπεδο των υλικών και άυλων πολιτιστικών αγαθών τα οποία είναι συναφή προς τον τομέα δραστηριοποίησης του μουσείου, η επιστημονική μελέτη και προβολή των συλλογών τους, η ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας και η εκπόνηση και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Επίσης, προβλέπεται η ίδρυση παραρτημάτων των μουσείων στο εσωτερικό και το εξωτερικό με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Αθλητισμού, Οικονομικών και Εσωτερικών, εκδιδόμενη κατόπιν γνώμης του Συμβουλίου Μουσείων (άρθρο 33 παρ. 3 του νομοσχεδίου), η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 και μνημονίων συνεργασίας για την επίτευξη των σκοπών τους, καθώς και η σύναψη μνημονίων διεθνών συνεργασιών με την έγκριση ή τη συμμετοχή του ΥΠ.ΠΟ.Α., και η συμμετοχή τους σε ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα πολιτιστικού χαρακτήρα. Στο άρθρο 5 καθορίζονται οι πόροι για τη λειτουργία τους, στους οποίους περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, επιχορηγήσεις από τον προϋπολογισμό του ΥΠ.ΠΟ.Α., διεθνείς, ενωσιακές και εθνικές επιχορηγήσεις, πρόσοδοι από το αντίτιμο επίσκεψης, καθώς και από εκθέσεις και εκδηλώσεις, έσοδα από τη δημιουργία και διαχείριση αναψυκτηρίων, πωλητηρίων κ.λπ. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι όργανα διοίκησης εκάστου των μουσείων είναι το επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και ο Γενικός Διευθυντής (άρθρο 6), και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη συγκρότηση και τη θητεία του Δ.Σ. (άρθρο 7), τη διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των μελών του (άρθρο 8), τις

αρμοδιότητες του Προέδρου (άρθρο 11), τα κωλύματα διορισμού (άρθρο 9) και τους λόγους έκπτωσης των μελών του (άρθρο 10), καθώς και θέματα που αφορούν τη λειτουργία (άρθρο 12) και τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε μουσείου (άρθρο 13). Εν συνεχεία, προβλέπεται η σύσταση θέσης Γενικού Διευθυντή σε κάθε μουσείο, ο οποίος διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού μετά από ειδικώς αιτιολογημένη γνώμη Ειδικής Επιτροπής Αξιολόγησης και Επιλογής για τριετή θητεία, δυνάμενη να ανανεώνεται για δύο επιπλέον θητείες τριετούς διάρκειας έκαστη (άρθρο 14), και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τα προσόντα διορισμού του Γενικού Διευθυντή (άρθρο 15), τη διαδικασία επιλογής του με τη συγκρότηση της Ειδικής Επιτροπής Αξιολόγησης για την επιλογή του (άρθρο 16), και τις αρμοδιότητές του (άρθρο 17). Στο άρθρο 18 καθορίζεται η διάρθρωση των υπηρεσιών των μουσείων, η λειτουργία αυτοτελούς Γραφείου Νομικής Υποστήριξης σε καθένα από αυτά, και ο τρόπος κάλυψης των οργανικών θέσεων του προσωπικού τους. Περαιτέρω, προβλέπεται η παραχώρηση στα μουσεία, αποκλειστικά για την έκθεση, τη φύλαξη, την προστασία και τους λοιπούς σκοπούς του άρθρου 4 του παρόντος, των αντίστοιχων συλλογών των μνημείων και των αντικειμένων των καταργούμενων Ειδικών Περιφερειακών Υπηρεσιών, και προβλέπεται η συγκρότηση επιτροπής για τη διενέργεια ψηφιακής απογραφής των συλλογών και των αντικειμένων τους. Ακόμη, ορίζεται ότι τα ανήκοντα στο ελληνικό Δημόσιο κινητά μνημεία παραμένουν στην κυριότητα και τη νομή του ελληνικού Δημοσίου, είναι πράγματα εκτός συναλλαγής, ανεπίδεκτα χρησικτησίας, ακατάσχετα και τελούν εσαεί υπό την κρατική μέριμνα (άρθρο 19). Εξ άλλου, στο άρθρο 20 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την παραχώρηση από το ελληνικό Δημόσιο των ακινήτων και του κινητού εξοπλισμού των καταργούμενων Ειδικών Περιφερειακών Υπηρεσιών, αντίστοιχα, στα νεοϊδρυόμενα μουσεία. Με τις διατάξεις των άρθρων 21 έως και 30 συνιστώνται στα εν λόγω μουσεία-ν.π.δ.δ. οργανικές θέσεις μόνιμου προσωπικού και προσωπικού ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, οι οποίες είναι ακριβώς ίδιες σε αριθμό, εκπαιδευτική βαθμίδα, κλάδο και ειδικότητα με τις υφιστάμενες θέσεις της αντίστοιχης ειδικής περιφερειακής υπηρεσίας του ΥΠ.ΠΟ.Α. που καταργείται διά του παρόντος. Επίσης, με τις διατάξεις των άρθρων 31 και 32 καταργούνται κενές οργανικές θέσεις μόνιμου προσωπικού και προσωπικού ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του ΥΠ.ΠΟ.Α. Στα άρθρα 33 και 34 περιλαμβάνονται οι αναγκαίες για την εφαρμογή του Μέρους Α' εξουσιοδοτικές διατάξεις. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η κατάρτιση των Οργανισμών Λειτουργίας των μουσείων, με την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων (άρθρο 33 παρ. 1), και ο καθορισμός ποσοστού υπέρ του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστι-

κών Πόρων (Ο.Δ.Α.Π.) επί των εσόδων των μουσείων, με την έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης (άρθρο 33 παρ. 8). Με κοινές υπουργικές αποφάσεις ρυθμίζεται, επίσης, η απόδοση από τον Ο.Δ.Α.Π. προς τα μουσεία των εσόδων από το αντίτιμο επίσκεψης και από τα πωλητήρια των μουσείων, καθώς και του συνόλου των εσόδων από την εκμίσθωση των αναψυκτηρίων και των εστιατορίων των μουσείων για το χρονικό διάστημα που διατηρεί τις σχετικές αρμοδιότητες σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του των παραγράφων 11 έως και 14 του άρθρου (άρθρο 33 παρ. 9, 10 και 11). Επίσης, ρυθμίζεται η διαδικασία διορισμού του Γενικού Διευθυντή και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε μουσείου, κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, με αποφάσεις του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού (άρθρο 34 παρ. 1 και 2).

Περαιτέρω, θεσπίζονται μεταβατικές διατάξεις που αφορούν, μεταξύ άλλων, το προσωπικό που υπηρετεί στις καταργούμενες διά του παρόντος ειδικές περιφερειακές υπηρεσίες. Προβλέπεται, σχετικά, ότι οι οργανικές θέσεις των μονίμων υπαλλήλων και των υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου οι οποίοι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υπηρετούν στις ως άνω υπηρεσίες, διατηρούνται στο ΥΠ.ΠΟ.Α. και κατανέμονται σε άλλες οργανικές μονάδες της ίδιας Γενικής Διεύθυνσης στην οποία ανήκουν. Οι εν λόγω υπάλληλοι συνεχίζουν να παρέχουν υπηρεσία στο αντίστοιχο μουσείο, θεωρούμενοι αυτοδίκαια ως αποσπασμένοι από το ΥΠ.ΠΟ.Α. σε αυτό (άρθρο 34 παρ. 4). Εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από την έναρξη ισχύος του Οργανισμού κάθε μουσείου, το μόνιμο προσωπικό και το προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που υπηρετεί σε αυτό κατά την αυτοδίκαιη απόσπαση της παρ. 4, δηλώνει αν επιθυμεί να στελεχώσει υπηρεσιακά το μουσείο. Για τους υπαλλήλους που απαντούν καταφατικά, θεωρείται ότι παρατείνεται η απόσπασή τους αυτοδίκαια. Οι εν λόγω υπάλληλοι τοποθετούνται στις θέσεις του Οργανισμού του μουσείου, παρέχουν υπηρεσία ως αποσπασμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού στο αντίστοιχο μουσείο και υπάγονται στα αρμόδια πειθαρχικά και υπηρεσιακά όργανα του ΥΠ.ΠΟ.Α. Οι υπάλληλοι που απαντούν αρνητικά, τοποθετούνται σε θέσεις της Γενικής Διεύθυνσης του ΥΠ.ΠΟ.Α., στην οποία κατανεμήθηκαν οι οργανικές τους θέσεις (άρθρο 34 παρ. 5).

Τέλος, ορίζονται οι καταργούμενες από την έναρξη ισχύος του παρόντος (άρθρο 81 του νομοσχεδίου) διατάξεις του π.δ. 4/2018 (άρθρο 35).

Με τις διατάξεις του Μέρους Β' (άρθρα 36-48) τροποποιείται το ισχύον καθεστώς ανάληψης εγγυητικής υποχρέωσης από το ελληνικό Δημόσιο για την καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση απώλειας ή φθοράς πολιτιστικών αγαθών κατά την κινητικότητά τους. Οι σχετικές τροποποιήσεις επέρχονται στο Τμήμα V του Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων

και, εν γένει, της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπου αντικαθίσταται το άρθρο 45Α, και προστίθενται νέα άρθρα 45Β, 45Γ, 45Δ, 45Ε, 45ΣΤ, 45Ζ, 45Η, 45Θ και 45Ι.

Ειδικότερα, ορίζονται τα καλυπτόμενα αγαθά (κινητά μνημεία, έργα τέχνης και εν γένει τα αγαθά τα οποία, κατά τη νομοθεσία του δανείζοντος κράτους, έχουν πολιτιστική, ιστορική ή καλλιτεχνική αξία και ανήκουν κατά κυριότητα στα κράτη ή στα μουσεία που τα δανείζουν). Η εγγυητική υποχρέωση μπορεί να αφορά είτε πολιτιστικά αγαθά τα οποία εκτίθενται στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή δυνάμει συμβάσεων δανεισμού, παρακαταθήκης ή ανταλλαγής μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών μουσείων είτε αγαθά τα οποία εκτίθενται στην ημεδαπή δυνάμει δανεισμού μεταξύ των ημεδαπών μουσείων, σε εκθέσεις οι οποίες διοργανώνονται από τα ανωτέρω μουσεία (άρθρο 39). Η ανάληψη της κρατικής εγγυητικής υποχρέωσης τίθεται υπό την προϋπόθεση της συμβολής των ως άνω εκθέσεων στην πολιτιστική ή επιστημονική προβολή και δράση της χώρας. Επιπλέον, ορίζονται κατώτατο και ανώτατο όριο ως προς την καλυπτόμενη αξία του συνόλου των καλυπτόμενων αγαθών, με δυνατότητα υπέρβασης του ανώτατου ορίου κάλυψης (άρθρο 40). Περαιτέρω, οι περιπτώσεις ανάληψης της εγγυητικής υποχρέωσης διευρύνονται με την προσθήκη της μεταφοράς προς επαναπατρισμό πολιτιστικών αγαθών της χώρας που ευρίσκονται στο εξωτερικό, και μεταφοράς προς το εξωτερικό, παραμονής εκεί και επιστροφής στην ημεδαπή πολιτιστικών αγαθών της χώρας, ιδίως για εργασίες συντήρησης μη δυνάμενες να πραγματοποιηθούν στην Ελλάδα (άρθρο 48).

Οι σχετικές υπουργικές αποφάσεις, με τις οποίες αναλαμβάνεται η εγγυητική υποχρέωση και εγκρίνεται η καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση επέλευσης καλυπτόμενου κινδύνου, εκδίδονται μετά από γνωμοδότηση αρμόδιας επιτροπής, η οποία συγκροτείται στο ΥΠ.ΠΟ.Α., με σύνθεση καθοριζόμενη εκ νέου διά του παρόντος και αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί εν γένει επί ζητημάτων κατόπιν παραπομπής από τους αρμόδιους υπουργούς (άρθρο 41). Περαιτέρω, με νομοθετική διάταξη ορίζονται το χρονικό και το χωρικό περιεχόμενο της εγγυητικής υποχρέωσης (άρθρο 43), οι καλυπτόμενοι κίνδυνοι (άρθρο 44) και η καλυπτόμενη αξία (άρθρο 45), και προβλέπεται η τήρηση προδιαγραφών ασφάλειας, ιδίως ως προς τους όρους συσκευασίας, μεταφοράς, εγκατάστασης, τοποθέτησης και φύλαξης των αγαθών (άρθρο 46).

Εξ άλλου, καταργείται η ρύθμιση για την κατάρτιση, με την έκδοση προεδρικού διατάγματος, Γενικού Κανονισμού Εγγύησης και Προδιαγραφών Ασφαλείας Συλλογών και Εκθεμάτων, ο οποίος θα καθόριζε τους ειδικότερους όρους και τις προϋποθέσεις παροχής κρατικής εγγύησης για την κινητικότητα πολιτιστικών αγαθών, και τις σχετικές προδιαγραφές ασφαλείας.

Ρύθμιση η οποία, μέχρι σήμερα, δεν έχει εφαρμοσθεί (βλ. σημ. 5. της υπό Α. Αιτιολογικής έκθεσης στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης Μέρους Β΄, σελ. 225-226).

Με τις διατάξεις του Μέρους Γ΄ (άρθρα 49-60) ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία του Ο.Δ.Α.Π. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις επέρχονται στον ν. 4761/2020, διά του οποίου το ν.π.δ.δ. με την επωνυμία Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (Τ.Α.Π.) μετονομάστηκε σε Οργανισμό Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (Ο.Δ.Α.Π.).

Ειδικότερα, διατυπώνονται εκ νέου ορισμένες διατάξεις προς άρση ασαφειών (άρθρο 51) και διόρθωση νομοτεχνικών ατελειών (άρθρα 52, 53, 54, 55, 56, 58 και 60). Εξ άλλου, προβλέπεται δυνατότητα ανάθεσης στον αντιπρόεδρο ή σε μέλος του Δ.Σ. της υποβολής προτάσεων και του συντονισμού, της παρακολούθησης και της διεξαγωγής ενεργειών για την πραγματοποίηση δράσεων του Ο.Δ.Α.Π. ενταγμένων στο Πρόγραμμα «Ελλάδα 2.0» (άρθρο 53), θεσπίζεται δυνατότητα να εκπροσωπείται ο Ο.Δ.Α.Π. ενώπιον των δικαστηρίων εκτός της Περιφέρειας Αττικής και από μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους υπηρετούντα στην οικεία υπηρεσιακή μονάδα (άρθρο 56), τροποποιείται η κατανομή των οργανικών θέσεων μόνιμου προσωπικού του Ο.Δ.Α.Π. (άρθρο 57) και προβλέπεται δυνατότητα παράτασης της θητείας προϊσταμένων θέσεων ευθύνης στον Ο.Δ.Α.Π. μέχρι την πλήρωσή τους (άρθρο 59). Ακόμη, προβλέπεται ενιαίος ή μεμονωμένος καθορισμός των ημερών και των ωρών επίσκεψης στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία των περιπτώσεων στ) έως και ι) του άρθρου 28 του π.δ. 4/2018, καθώς επίσης προκαταβολή ποσού για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών και την αποζημίωση του απασχολούμενου προσωπικού, προκειμένου να πραγματοποιηθούν πολιτιστικές εκδηλώσεις και ομαδικές επισκέψεις σε μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και μουσεία εκτός του προκαθορισμένου ωραρίου λειτουργίας τους (άρθρο 54). Τέλος, προτείνονται εξουσιοδοτικές διατάξεις για την εφαρμογή του Μέρους Γ΄ (άρθρο 60).

Με τις διατάξεις του Μέρους Δ΄ (άρθρα 61-80), το οποίο αποτελείται από πέντε (5) Κεφάλαια (αριθμούνται ως Α΄ - ΣΤ΄, αντί του ορθού Α΄ - Ε΄), ρυθμίζονται ζητήματα αρμοδιότητας του ΥΠ.ΠΟ.Α. Ειδικότερα, στα άρθρα 61 και 62 ορίζεται ο σκοπός και το αντικείμενο του Μέρους Δ΄ του νομοσχεδίου. Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 63 και 64) περιλαμβάνει διατάξεις για την αντιμετώπιση των δυσμενών συνεπειών της πανδημίας στον χώρο του πολιτισμού, οι οποίες αφορούν την παράταση της διάρκειας ισχύος των εισιτηρίων για την επίσκεψη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων και μουσείων (άρθρο 63), και την απαλλαγή ποσοστού από τα τέλη υπέρ του

Ο.Δ.Α.Π. εκδηλώσεων σε μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους και μουσεία, συμπεριλαμβανομένου του Μουσείου Ακρόπολης (άρθρο 64), κατά τα ειδικώς οριζόμενα. Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 65-69) τροποποιούνται και συμπληρώνονται διατάξεις του ν. 3711/2008 «Ιδρυση νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Μουσείο Ακρόπολης» και άλλες διατάξεις». Συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, συμπληρώνονται οι διατάξεις που αφορούν τον τρόπο εκπλήρωσης των σκοπών του Μουσείου (άρθρο 65), προβλέπεται η προκαταβολή προς το Μουσείο, από τους ενδιαφερόμενους διοργανωτές, ποσού για την κάλυψη των απαιτούμενων λειτουργικών δαπανών για την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων και ομαδικών επισκέψεων εκτός του προκαθορισμένου ωραρίου λειτουργίας του, καθώς και η καταβολή μηνιαίου επιδόματος στους υπαλλήλους του οι οποίοι ασκούν χρέη διαχειριστή εσόδων (άρθρο 66), ρυθμίζεται το ζήτημα της επιλογής και πρόσληψης νομικών συμβούλων και δικηγόρων του Μουσείου (άρθρο 67), παρέχεται η δυνατότητα ανανέωσης της θητείας του προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης για επιπλέον δύο (2) θητείες τριετούς διάρκειας έκαστη (άρθρο 68), και καθορίζονται εκ νέου οι αρμοδιότητές του (άρθρο 69).

Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 70-76) τροποποιούνται και συμπληρώνονται διατάξεις του ν. 4858/2021 «Κύρωση Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς». Μεταξύ άλλων, καθορίζονται εκ νέου τα αρμόδια όργανα όσον αφορά την κήρυξη απαλλοτριώσεων για την προστασία των μνημείων (άρθρο 70), επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις στο άρθρο 34Γ του Κώδικα (άρθρο 71), καθορίζεται εκ νέου η συγκρότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και του Συμβουλίου Μουσείων (άρθρο 73), και προστίθενται δύο (2) νέα μέλη στο Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Νοτίου Αιγαίου (ένας αρχιτέκτονας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ένας εκπρόσωπος της οικείας Περιφέρειας). Ζητήματα οικοδομικών αδειών και πολεοδομικού ενδιαφέροντος συζητούνται και αποφασίζονται απαραίτητως παρουσία των ως άνω δύο (2) επιπλέον μελών, σε ιδιαίτερη συνεδρίαση του Συμβουλίου που συγκαλείται επιπλέον των τακτικών συνεδριάσεών του (άρθρο 72). Περαιτέρω, θεσπίζεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη, για την περίπτωση εισαγωγής στην Ελλάδα πολιτιστικών αγαθών κατά παραβίαση της παρ. 1 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/880 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17.04.2019, σχετικά με την είσοδο και την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών (άρθρο 74), ορίζεται εισαγγελέας προστασίας πολιτιστικών αγαθών, εκτός από την Αθήνα, και στην Εισαγγελία Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης,

προβλέπεται ότι το έργο των εν λόγω εισαγγελικών λειτουργιών θα εποπτεύει και θα συντονίζει Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου (άρθρο 75), και προστίθεται νέο άρθρο 72Α στον ν. 4858/2021, σύμφωνα με το οποίο, τα άρθρα 218 περί προστασίας μαρτύρων και 254 περί ειδικών ανακριτικών πράξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ν. 4620/2019) εφαρμόζονται αναλογικά στα κακουργήματα του ν. 4858/2021, ακόμα και αν αυτά δεν τελούνται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης (άρθρο 76).

Στο Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 77 και 78) προβλέπεται παραχώρηση στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού της κυριότητας δημόσιου ακινήτου για την επέκταση του Αρχαιολογικού Μουσείου Κιλκίς, κατά τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 77), και καθορίζεται εκ νέου το πλαίσιο που διέπει το καθεστώς ίδρυσης και λειτουργίας του Μητρώου Προσωπικού Αρχαιολογικών Εργασιών (Μ.Π.Α.Ε.) του άρθρου 344 του ν. 4512/2018, το οποίο τηρείται στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (άρθρο 78). Τέλος, στο Κεφάλαιο ΣΤ' (ορθά: Ε') (άρθρα 79 και 80), περιλαμβάνεται εξουσιοδοτική και μεταβατική διάταξη για την εφαρμογή των άρθρων 63 και 80 αντίστοιχα.

Στο Μέρος Ε' (άρθρο 81) ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου, και περιλαμβάνεται Τοπογραφικό Διάγραμμα ως Παράρτημα του άρθρου 77 του παρόντος.

II. Γενική Παρατήρηση

1. Επί του Μέρους Δ'

Δεδομένου ότι το Μέρος Δ' του νομοσχεδίου αποτελείται από πέντε (5) Κεφάλαια, το τελευταίο Κεφάλαιο πρέπει να αναριθμηθεί σε Ε', αντί ΣΤ', τόσο στον Πίνακα Περιεχομένων όσο και στο κείμενο του νομοσχεδίου.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 18 παρ. 4

Στην προτεινόμενη διάταξη ορίζεται ότι «[ο] Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο» της περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 3 και οι Προϊστάμενοι των Διευθύνσεων Διοικητικής, Οικονομικής και Τεχνικής Υποστήριξης των Ν.Π.Δ.Δ. των περ. β) έως ε) της παρ. 1 του άρθρου 3 έχουν τις αρμοδιότητες και ασκούν τα καθήκοντα του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τους ισχύοντες δημοσιονομικούς κανόνες».

Εν προκειμένω, όσον αφορά το «Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο», ορίζεται ότι ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Μουσείου ασκεί τα καθήκοντα του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών. Δοθέντος ότι,

σύμφωνα με την παρ. 1 περ. α) υποπερ. αβ) του παρόντος, στο Μουσείο προβλέπεται Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης, χρήσιμη θα ήταν σχετική αποσαφήνιση.

2. Επί των άρθρων 33 παρ. 3 και 65

Με την προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου 33 παρ. 3 ορίζεται ότι «[μ]ε κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Αθλητισμού, Οικονομικών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνώμης του Συμβουλίου Μουσείων μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Μουσείου, δύνανται να ιδρύονται τα παραρτήματα της περ. ιβ) της παρ. 2 του άρθρου 4 και να καθορίζονται τα ζητήματα διοίκησης, εποπτείας και λειτουργίας αυτών».

Με το άρθρο 65 προστίθεται ως περίπτωση ιβ) στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 3711/2008, η οποία διέπει τους τρόπους εκπλήρωσης των σκοπών του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Μουσείο Ακρόπολης», η «ίδρυση, με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Αθλητισμού, Οικονομικών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνώμης του Συμβουλίου Μουσείων μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Μουσείου, παραρτημάτων, στο εσωτερικό και το εξωτερικό, τα οποία πληρούν τις επιστημονικές, καλλιτεχνικές, τεχνικές και φυλακτικές μουσειακές προδιαγραφές για την καλή και ασφαλή λειτουργία τους και τα οποία διοικούνται, λειτουργούν και εποπτεύονται σύμφωνα με τις προβλέψεις της κοινής απόφασης ίδρυσής τους».

Κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο β' του Συντάγματος, επιτρέπεται να ορισθούν, με ειδική και ορισμένη εξουσιοδότηση, ως φορείς άσκησης κανονιστικής αρμοδιότητας, εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και άλλα όργανα της διοίκησης, εφόσον πρόκειται για «ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι η ευρύτητα της εξουσιοδότησης, της οποίας το περιεχόμενο είναι ορισμένο, ουδόλως επηρεάζει το κύρος της (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 941/2008, 2304/1995 κ.ά.). «Ως ειδικότερα θέματα θεωρούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Απαιτείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλη προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδότησης αλλά, επί πλέον, και την ουσιαστική ρύθμισή του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο σύμφωνα προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3013/2014, 775, 2150, 2148, 2090/2015,

1804/2017, 1284/2022 κ.ά.). Το κριτήριο περί του χαρακτηρισμού ενός θέματος ως «ειδικότερου» ή μη μπορεί να είναι είτε ποσοτικό, σε σχέση με το κύριο αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης, είτε ποιοτικό, συναρτώμενο προς τη σπουδαιότητα του προς ρύθμιση καταλειπόμενου ζητήματος. Εξ άλλου, «οι ανωτέρω ουσιαστικές ρυθμίσεις μπορούν να υπάρχουν τόσο στις διατάξεις του εξουσιοδοτικού νόμου όσο και σε διατάξεις άλλων νόμων σχετικών με τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3404/2014, 1749/2016, 705/2020 κ.ά. Βλ., σχετικά, Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδ., 2021, σελ. 223-224 και Α. Παντελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 5η έκδ., 2020, παρ. 440, σελ. 464-466). Ως λεπτομερειακά θεωρούνται τα ζητήματα που αφορούν «τη θέσπιση όλως δευτερευουσών και επουσιωδών ρυθμίσεων», επί κύριων και ουσιωδών ρυθμίσεων που πρέπει να έχουν τεθεί από τον ίδιο τον νομοθέτη, τεχνικού δε χαρακτήρα είναι τα θέματα που αφορούν τη θέσπιση ρυθμίσεων για τις οποίες είναι κατ' αρχήν απαραίτητη η παρέμβαση τεχνικού οργάνου (βλ. ΣτΕ 520/2015 Ολομ., 2150/2015, 2820/1999, 2967/1999, βλ., σχετικά, Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδ., 2021, σελ. 223-224).

Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός θα μπορούσε να δημιουργηθεί ως προς το κατά πόσον τα ανωτέρω ζητήματα αποτελούν ειδικότερα θέματα ή λεπτομερειακά ζητήματα και δύναται να ρυθμισθούν με υπουργική απόφαση, αντί προεδρικού διατάγματος.

3. Επί του άρθρου 41

Με τις διατάξεις του άρθρου προστίθεται άρθρο 45Γ στον Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς, το οποίο καθορίζει, μεταξύ άλλων, τις αρμοδιότητες της γνωμοδοτικής επιτροπής του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού επί ζητημάτων κρατικής εγγυητικής υποχρέωσης για πολιτιστικά αγαθά, και τον τρόπο άσκησης αυτών.

Στην παράγραφο 2 του νέου άρθρου ορίζεται ότι «[γ]ια τη διαμόρφωση της γνώμης της, η ΕΠ.Ε.Υ. λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, την κατάσταση διατήρησης των καλυπτόμενων αγαθών, δύναται δε να ζητεί από τα εμπλεκόμενα μουσεία κάθε σχετικό έγγραφο και στοιχείο, καθώς και τη γνώμη των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ή και ειδικών εμπειρογνομόνων».

Για λόγους σαφήνειας, θα ήταν, ενδεχομένως, χρήσιμο να προσδιορισθεί αν η κατάσταση διατήρησης των καλυπτόμενων αγαθών προκύπτει από το αναφερόμενο στο άρθρο 46 του νομοσχεδίου ειδικό δελτίο κατάστασης το οποίο συντάσσει το δανείζον μουσείο, και αν δύναται, σε κάθε περίπτωση, η γνωμοδοτική επιτροπή να διενεργεί σχετικά αυτοψία.

4. Επί του άρθρου 44

Η προτεινόμενη διάταξη διέπει τους καλυπτόμενους κινδύνους από το σύστημα κρατικής εγγύησης πολιτιστικών αγαθών κατά την κινητικότητά τους στο πλαίσιο εκθέσεων στην ημεδαπή και την αλλοδαπή. Κατά την παράγραφο 2 του άρθρου «[ε]ξαιρείται και αποτελεί λόγο μη καταβολής αποζημίωσης, η περίπτωση κατά την οποία η επέλευση του καλυπτόμενου κινδύνου προκαλείται, προέρχεται, απορρέει ή με οποιονδήποτε τρόπο συνδέεται με: (...) β) αθέμιτη πράξη από πρόθεση ή αμέλεια οργάνου του φορέα που φιλοξενεί τα καλυπτόμενα αγαθά, είτε σε συνεργασία είτε άνευ συνεργασίας με τον φορέα προέλευσης αυτών ή οποιονδήποτε συνεταίρο, συνεργάτη, υπάλληλο, πράκτορα, εντεταλμένο μεταφορέα ή άλλο πρόσωπο του κύκλου δράσης του φορέα προέλευσης (...)».

Η ρύθμιση χρήζει αποσαφήνισης (ή και αναδιατύπωσης), για λόγους εφαρμογής της σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες συναλλακτικής ευθύνης.

5. Επί του άρθρου 46

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προστίθεται άρθρο 45Η στον Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς, κατά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του οποίου, για την ανάληψη εγγυητικής υποχρέωσης του ελληνικού Δημοσίου και καταβολής αποζημίωσης «είναι απαραίτητο να τηρούνται οι διεθνείς προδιαγραφές ασφαλείας για τα καλυπτόμενα αγαθά σχετικά, ιδίως, με τους όρους συσκευασίας, αποσυσκευασίας, μεταφοράς, εγκατάστασης, τοποθέτησης, επιθεώρησης, διαμόρφωσης ειδικών περιβαλλοντικών συνθηκών, πυρασφάλειας και συστημάτων φύλαξης και συναγερμού, καθώς και οι όροι καταλληλότητας της κατάστασης των εκθεμάτων».

Για λόγους εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν χρήσιμη η αποσαφήνιση της έννοιας «καταλληλότητα της κατάστασης των εκθεμάτων».

Εξ άλλου, στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι «[γ]ια την πιστοποίηση της συνδρομής των προδιαγραφών της παρ. 1 υποβάλλεται, προς την επιτροπή του άρθρου 45Γ, σχετική αναφορά, η οποία περιλαμβάνει υποχρεωτικά το ειδικό δελτίο ειδικών υποδομών του μουσείου που φιλοξενεί τα καλυπτόμενα αγαθά, καθώς και το ειδικό δελτίο κατάστασης αυτών».

Για λόγους πληρότητας, θα μπορούσε να διευκρινισθεί ποιος υποβάλλει την αναφορά, όπως επίσης θα μπορούσε να αναφερθεί ο συντάκτης του ειδικού δελτίου κατάστασης των εκθεμάτων ή αγαθών (που είναι, προφανώς, το δανείζον μουσείο) (βλ. και Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης στο Μέρος Β' - Κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης - Σύνοψη στόχων κάθε άρθρου. Άρθρο 46, σελ. 236).

6. Επί του άρθρου 51 παρ. 1 και 3

Α. Με τη διάταξη της παραγράφου 1 αντικαθίσταται το άρθρο 3 του ν. 4761/2020 περί παραγωγής και διάθεσης αντιγράφων μνημείων. Ειδικότερα, «[μ]ε το άρθρο 51 του σχεδίου νόμου αφαιρείται από το άρθρο 14 του ν. 4761/2020, περί των πόρων του Ο.Δ.Α.Π., η φράση "και απλών αντιγράφων", ώστε το άρθρο 14 να εναρμονίζεται προς το άρθρο 46 του Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς, το οποίο κάνει πλέον λόγο για "απεικονίσεις" μνημείων και προβλέπει τις περιπτώσεις αδειοδότησης της παραγωγής και αναπαραγωγής τους, έναντι τέλους υπέρ του Ο.Δ.Α.Π.» (Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης Μέρους Γ΄ - Κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης - Σύνοψη στόχων κάθε άρθρου - Άρθρο 51, σελ. 253).

Υπό το φως των ανωτέρω, ερωτάται αν χρήζει διαγραφής ή αντικατάστασης η αναφορά σε απλά αντίγραφα και στις περιπτώσεις β) και ια) του άρθρου 14 του ν. 4761/2020.

Β. Στην παρ. 3 του παρόντος ορίζεται ότι, «[η] αληθής έννοια της περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4761/2020 είναι ότι, τα είδη, υπηρεσίες ή εφαρμογές που περιγράφει η ρύθμιση, μπορεί να προκύπτουν, είτε εν όλω ή εν μέρει, από σχετική σύμβαση που συνάπτει ο Ο.Δ.Α.Π. με τρίτους εξωτερικούς παρόχους, οι οποίοι αμείβονται είτε κατ' αποκοπή είτε με ποσοστό επί των συναλλαγών».

Περαιτέρω, στον τίτλο του άρθρου, η εν λόγω διάταξη αναφέρεται ως ερμηνευτική διάταξη επί της περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4761/2020), και στο τελευταίο εδάφιο του άρθρου 50 του νομοσχεδίου αναφέρεται ότι αντικείμενο της διάταξης είναι η διευκρίνιση της αληθούς έννοιας της περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4761/2020.

Σύμφωνα με την ερμηνευόμενη διάταξη (περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4761/2020), πόρους του Ο.Δ.Α.Π., μεταξύ άλλων, αποτελούν «[τ]α έσοδα από την πώληση, μίσθωση, παροχή άδειας χρήσης κάθε είδους ψηφιακών ή μη εφαρμογών και συναφών ειδών ή υπηρεσιών, αντικειμένων και λοιπών καταναλωτικών ειδών που σχετίζονται με τους αρχαιολογικούς χώρους, τα μνημεία, τα μουσεία ή τα εκθέματά τους ή τις περιοδικές εκθέσεις, καθώς και τυποποιημένων - πιστοποιημένων προϊόντων της αγροδιατροφικής αλυσίδας, που παράγονται από τον Ο.Δ.Α.Π. ή κατ' εντολή του ή πωλούνται από τον Ο.Δ.Α.Π. επί παρακαταθήκη, με δυνατότητα συνεργασίας και με εξωτερικούς παρόχους έναντι αμοιβής με ποσοστό επί των συναλλαγών».

Σχετικώς σημειώνεται ότι, πράγματι ερμηνευτικός, είναι ο νόμος ο οποίος ερμηνεύει αυθεντικά διάταξη προγενέστερου νόμου, προσδίδοντάς της συ-

γκεκριμένο νόημα το οποίο δεν προκύπτει άμεσα από αυτόν. Η ισχύς του ερμηνευτικού νόμου ανατρέχει στον χρόνο της έναρξης ισχύος της διάταξης την οποία ερμηνεύει. Οι ερμηνευτικοί νόμοι εκδίδονται από τη νομοθετική εξουσία σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 77 παρ. 1 του Συντάγματος, κατά την οποία «η αυθεντική ερμηνεία των νόμων ανήκει στη νομοθετική λειτουργία».

Κατά τη νομολογία (ΑΠ 1908/2005, 22/1997 Ολομ., 1185/1990, 701/1990, 186/1980 Ολομ., 389/1978 Ολομ.), ερμηνευτικός είναι ο νόμος ο οποίος αναφέρεται σε διάταξη ασαφή, εκ της ασάφειας της οποίας προέκυψαν ή μπορούν να προκύψουν αμφιβολίες και διαφωνίες στη νομική επιστήμη ή στα δικαστήρια ως προς την αληθή έννοιά της. Την ύπαρξη της προϋπόθεσης αυτής, δηλαδή της ανάγκης ερμηνείας, οπότε η ισχύς του ερμηνευτικού νόμου ανατρέχει στο χρονικό σημείο έναρξης της ισχύος του ερμηνευόμενου νόμου, ελέγχουν τα δικαστήρια.

Αντιθέτως, δεν είναι πράγματι ερμηνευτικοί, νόμοι οι οποίοι καθορίζουν την έννοια διατάξεων που είναι σαφείς και για τις οποίες δεν έχει προκύψει οποιαδήποτε σχετική αμφιβολία («ψευδοερμηνευτικοί» νόμοι). Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 77 του Συντάγματος, η οποία ορίζει ότι «νόμος που δεν είναι πράγματι ερμηνευτικός ισχύει μόνο από τη δημοσίευσή του» (ΑΠ 86/1997, ΑΠ 1908/2005). (Βλ., σχετικά, Π. Παραρά, Σύνταγμα 1975-Corpus, II, Κοινοβουλευτικό Δίκαιο, άρθρο 77, 1985, αρ. 3, σελ. 471 επ., Φ. Σπυρόπουλο, Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο, 2006, σελ. 100, Α. Ράικο, Γενική Πολιτειολογία - Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο και Οργανωτικό Μέρος I, 2018, σελ. 437), οι μη γνήσιοι (μη πραγματικοί) ερμηνευτικοί νόμοι δεν έχουν αναδρομική ισχύ.

Όσον αφορά την προτεινόμενη διάταξη, στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης του Μέρους Γ' (σελ. 253) αναφέρεται ότι με την προτεινόμενη διάταξη «(...) διευκρινίζεται ότι τα είδη, υπηρεσίες ή εφαρμογές που περιγράφει η περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4761/2020, μπορεί να προκύπτουν είτε εν όλω ή εν μέρει, από τις σχετικές συμβάσεις του Ο.Δ.Α.Π. με τρίτους εξωτερικούς παρόχους, τους οποίους ο Ο.Δ.Α.Π. μπορεί να αμείβει είτε κατ' αποκοπή είτε με ποσοστό επί των συναλλαγών».

Εν προκειμένω, για να θεωρηθεί η προτεινόμενη διάταξη γνησίως ερμηνευτική, πρέπει η ερμηνευόμενη να έχει ασαφή ή αμφίβολη έννοια, όπως και να περιέχει κενό ή αντινομία. Στοιχεία τα οποία δημιουργούν αβεβαιότητα και αμφιβολία, και, ως εκ τούτου, καθιστούν αναγκαία την ερμηνεία της. Πράγμα το οποίο δεν φαίνεται να προκύπτει ούτε από το κείμενο της ερμηνευόμενης διάταξης ούτε από την αιτιολογική έκθεση. Ζήτημα αποτελεί, περαιτέρω, το αν ο σκοπός της διάταξης είναι η θέσπιση νέας ρύθμισης με α-

ναδρομική ισχύ, προκειμένου να ικανοποιηθούν δικαιώματα αμοιβής των τρίτων εξωτερικών παρόχων του Ο.Δ.Α.Π. Αν αυτή είναι η βούληση του νομοθέτη, πρέπει να γίνει ρητή περί αυτού μνεία.

7. Επί του άρθρου 59 παρ. 3

Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, «[η] διάρκεια της απόσπασης των υπαλλήλων του Ο.Δ.Α.Π. που διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 43 του ν. 4761/2020, παρατείνεται για επιπλέον ένα (1) έτος από τη λήξη της, κατόπιν αιτήματός τους που υποβάλλεται τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν από τη λήξη της».

Δεδομένου ότι η παρ. 6 του άρθρου 43 του ν. 4761/2020 καταργήθηκε με την περ. λθ της παραγράφου 1 του άρθρου 20 του ν. 4829/2021, η προτεινόμενη διάταξη αφορά, προφανώς, τις αποσπάσεις που διενεργήθηκαν έως την 10.09.2021 ημερομηνία έναρξης ισχύος της ως άνω διάταξης του ν. 4829/2021. Για λόγους σαφήνειας, η προτεινόμενη διάταξη θα μπορούσε να συμπληρωθεί ως εξής: «Η διάρκεια της απόσπασης των υπαλλήλων του Ο.Δ.Α.Π. που διενεργήθηκε σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 43 του ν. 4761/2020 και μέχρι την κατάργησή της, παρατείνεται για επιπλέον ένα (1) έτος από τη λήξη της, κατόπιν αιτήματός τους που υποβάλλεται τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν από τη λήξη της».

8. Επί του άρθρου 68

Με τη διάταξη, μεταξύ άλλων, προστίθεται τρίτο εδάφιο στην παράγραφο 1 του άρθρου 9 του ν. 3711/2008, περί του προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Μουσείο Ακρόπολης», το οποίο ορίζει ότι «[γ]ια την επίδοση του Μουσείου στην επίτευξη των ειδικότερων στόχων που τίθενται με τα σχέδια της περ. ιε) της παρ. 2 του άρθρου 10, συντάσσεται έκθεση από το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), η οποία συνεκτιμάται για την ανανέωση της θητείας του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης».

Για λόγους ακριβολογίας, και υπό το φως των ειδικών σκοπών λειτουργίας του μουσείου, που αποτελεί μορφή οργάνωσης της κρατικής μέριμνας για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, θα ήταν, ενδεχομένως, ακριβέστερη η διατύπωση: «[γ]ια την επίτευξη των ειδικότερων στόχων του Μουσείου που τίθενται με τα σχέδια της περ. ιε) της παρ. 2 του άρθρου 10, συντάσσεται έκθεση από το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), η οποία συνεκτιμάται για την ανανέωση της θητείας του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης».

9. Επί του άρθρου 69

Με τις εν λόγω ρυθμίσεις, στην παράγραφο 2 του άρθρου 10 του ν. 3711/2008, περί των αρμοδιοτήτων του προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Μουσείο Ακρόπολης» προστίθενται νέες περιπτώσεις ιγ), ιδ), ιε), ιστ) και ιζ). Εξ αυτών, η ιγ) προβλέπει ότι ο προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης του ως άνω ν.π.δ.δ. «σχεδιάζει και υποβάλλει προς έγκριση από το Δ.Σ. επιστημονικά προγράμματα και προτάσεις για τη διοργάνωση εκθέσεων και εκδηλώσεων, σύμφωνα με τον σκοπό και την πολιτική του Μουσείου και σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις του Μουσείου».

Δοθέντος ότι η ισχύουσα περίπτωση γ) της παραγράφου προβλέπει ότι ο προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης του ως άνω ν.π.δ.δ. «σχεδιάζει τα επιστημονικά και διοικητικά προγράμματα, σύμφωνα με τον σκοπό και την πολιτική του Μουσείου και μεριμνά για την πραγματοποίησή τους», θα ήταν χρήσιμη η αναδιατύπωση της θεσπιζόμενης νέας περίπτωσης ιγ), προκειμένου να διακρίνεται το αντικείμενό της εν σχέσει προς αυτό της ισχύουσας περίπτωσης γ).

10. Επί των άρθρων 72 και 73

Τα άρθρα 72 και 73, διά των οποίων τροποποιούνται το άρθρο 49 και η παρ. 1 του άρθρου 51 του Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς, σχετικά με τα Τοπικά Συμβούλια Μνημείων και το Συμβούλιο Μουσείων, αντίστοιχα, φέρουν στους τίτλους τους τις φράσεις «Σύνθεση των Τοπικών Συμβουλίων Μνημείων» και «Σύνθεση Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και Συμβουλίου Μουσείων».

Εν προκειμένω, γίνεται χρήση του όρου «σύνθεση», αντί του ορθού «συγκρότηση». Η «συγκρότηση» συλλογικού οργάνου (άρθρο 13 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας - ν. 2690/1999) αφορά την ιδιότητα υπό την οποία μέλος του μετέχει στο όργανο, η δε «σύνθεση» του οργάνου (άρθρο 14 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας) τα συγκεκριμένα πρόσωπα που μετέχουν ως μέλη.

Υπό το φως των ανωτέρω, στην παρ. 1Α του τροποποιούμενου άρθρου 49 του Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς, η φράση «Στη σύνθεση του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδων) μετέχουν επιπλέον (...)» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «Στη συγκρότηση του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδων) μετέχουν επιπλέον (...)».

11. Επί του άρθρου 76

Διά του παρόντος εισάγεται νέο άρθρο στον ν. 4858/2021 (Κώδικας νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς) ως άρθρο 72Α, στο οποίο ορίζεται ότι «τα άρθρα 218 και 254 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, περί προστασίας μαρτύρων και περί ειδικών ανακριτικών πράξεων, αντίστοιχα, εφαρμόζονται ανάλογα στα κακουργήματα που προβλέπονται στο Τμήμα ΙΧ του παρόντος, ακόμα και αν αυτά δεν τελούνται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης. Η διενέργεια των ειδικών ανακριτικών πράξεων που προβλέπονται στο άρθρο 254 του Κ.Π.Δ. περιορίζεται στις πράξεις που είναι απολύτως αναγκαίες για τη διακρίβωση των εγκλημάτων αυτών».

Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 68 του ν. 4858/2021, «το άρθρο 28 του ν. 4139/2013 εφαρμόζεται αναλόγως και στα εγκλήματα της κλοπής μνημείων, της υπεξαίρεσης μνημείων, της φθοράς μνημείων, της αποδοχής και διάθεσης μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος, της παράνομης ανασκαφής ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας και της παράνομης εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών».

Εξ άλλου, το άρθρο 28 του ν. 4139/2013 προβλέπει ως ανακριτικές πράξεις, την εκτός κατοικίας καταγραφή δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων με συσκευές ήχου ή εικόνας ή με άλλα ειδικά μέσα, καθώς και μια μορφή ανακριτικής διείσδυσης.

Θα ήταν, συνεπώς, σκόπιμο, προς αποφυγή σύγχυσης, αντί της εισαγωγής νέου άρθρου, να τροποποιηθεί, αντιστοίχως, το άρθρο 68 του ν. 4858/2021.

12. Επί του άρθρου 78 παρ. 2 και 4

Στην παράγραφο 4 της προτεινόμενης διάταξης ορίζεται ότι: «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Αθλητισμού, Εσωτερικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ορίζονται, σχετικά με το Μ.Π.Α.Ε.: α) η αρμόδια υπηρεσία για την κατάρτιση, τήρηση και επικαιροποίησή του, β) η διαδικασία εγγραφής και επικαιροποίησης των σχετικών στοιχείων, γ) οι ειδικότητες, οι κλάδοι και οι κατηγορίες εκπαίδευσης του προσωπικού που εγγράφεται, δ) τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα και η σχετική μοριοδότηση αυτών, ε) τα τηρούμενα στοιχεία, στ) η διαδικασία επιλογής προσωπικού με χρήση του Μ.Π.Α.Ε., ζ) η διαδικασία υποβολής ενστάσεων, η) οι τεχνικές λεπτομέρειες λειτουργίας και ασφάλειας της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων και της σχετικής διαδικτυακής εφαρμογής και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα. Η κοινή απόφαση του πρώτου εδαφίου εκδίδεται κατόπιν εισηγήσεων των Προϊσταμένων των Γενικών Διευθύνσεων Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής

Κληρονομιάς και Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.»

Επίσης στην παρ. 2 προβλέπεται ότι: «Από την 1η.1.2024 η πρόσληψη του προσωπικού της παρ. 1 διενεργείται αποκλειστικά μέσω του Μ.Π.Α.Ε.».

Υπό το φως των ανωτέρω, και δεδομένου ότι η εξουσιοδότηση αναφέρεται γενικώς και σε «κάθε άλλο σχετικό θέμα», θα μπορούσε να γεννηθεί προβληματισμός ως προς το κατά πόσον τα προς ρύθμιση θέματα, όπως, ιδίως, ο ορισμός των ειδικοτήτων, των κλάδων και των κατηγοριών εκπαίδευσης των μελών του προσωπικού που εγγράφεται στο Μητρώο Προσωπικού Αρχαιολογικών Εργασιών, τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα και η σχετική μοριοδότησή τους, καθώς και η διαδικασία επιλογής του προσωπικού με χρήση του μητρώου, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως λεπτομερειακά, ειδικότερα ή τεχνικά, κατά τα ανωτέρω, ώστε να ρυθμισθούν με υπουργική απόφαση, αντί προεδρικού διατάγματος (βλ., ανωτέρω, και παρατήρηση υπ' αριθμ. 2 επί των άρθρων 33 παρ. 3 και 65).

Αθήνα, 10 Φεβρουαρίου 2023

Οι Εισηγητές

Αθανασία Διονυσοπούλου

Επίκουρη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών

Δημήτριος Βασιλείου

Γεωργία Μακροπούλου

Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος

Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής

του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αντώνης Παντελής

Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής

Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

